

Cykelbanen ved Sølyst på et udsnit af et generalstabskort fra 1910, i dag på Byarkivet.

Indgangen ved Sundvej med bytte- og billetkontorerne. Øverst ses Horsens byvåben.

FOTO: HANSINE KIER

Jyllands første cykel-bane fik

Horsens Cykelbane var nyskabende, men fik kun et kort liv

Af Gunner Lindbæk Knudsen

Horsens Idrætsarkiv

Søndag 2. august 1896 var en festdag for Horsens.

Da indviedes Jyllands første cementcykelbane, Dansk Cycle-Ring's Væddeløbsbane, som var anlagt uden for byen: bag traktørstedet Sølyst og smukt beliggende ud mod Sundet.

Indvielsen blev et tilløbsstykke, og de lokale aviser kunne dagen efter berette om en eftermiddag med livlig trafik på Sundvejen.

En samlet procession med over 100 cyklister, heriblandt flere damer, var startet på Torvet, og på spadserestien langs vejen var der trængsel.

Vognmændene havde en stor dag, da kapervognene kørte i skarpt trav mellem kaperpladsen i Amaliegade og den nye attraktion ved Sølyst.

Præmier for 800 kr.

Begivenheden startede kl. 16.30 og varede i fire timer.

Omkring banen var samlet over 3000 tilskuere, så

en pæn del af byens indbyggere havde begivet sig uden for byen.

Publikum havde betalt 1,50 kr. for Tribuneplads, 1 kr. for 1ste Plads og 50 øre for 2den Plads, men så fik de også hele herligheden: Totalisator, stort orkester og ikke mindst cykelløb, hvor tandemløb (handicap) var fremhævet i avisannoncerne.

Her kunne også læses, at der stod præmier for 800 kr. på spil, samt at der efter løbene var spisning med efterfølgende bal i Palæet på Torvet til en pris á 2,25 kr. pr. kuvert.

Cykelkongen vandt

Det var en væddeløbsbane, så der kunne spilles på løbene, men det var sikkert ikke store præmier, der blev vundet den sommerdag.

Det var nemlig samme rytter, den danske cykelkonge Chr. Ingemann Petersen, som vandt alle dagens tre hovedløb,

Det var i øvrigt ikke første gang, at københavnere vandt cykelløb i Horsens. Syv år tidligere, i 1889, havde Chr. Ingemann vundet et løb på en interimistisk bane, som Dansk Cykel Union anlagde på Markedspladsen ved Nørrebro Mølle.

Kunne man på åbningsdagen have spillet på cykelba-

Konturerne fra cykelbanen ses i dag stadig i haven bag Sølyst.

FOTO: HORSENS IDRÆTSARKIV

nens levetid, var gevinstene utvivlsomt blevet større. Banen blev kun brugt i otte år.

Fra 1902 benyttedes den også til motorcykelkørsel, indtil den blev nedlagt i 1904, da en tiltrængt reparation måtte opgives.

Velbesøgte dage

Men inden det kom så vidt, havde cykelbanen velbesøgte

dage, f.eks. 13. juni 1897, da en 20-årig fynbo, Thorvald Ellegaard, kørte på banen.

Han blev siden en legende inden for cykelsporten, da han over 31 år vandt 925 løb på 153 forskellige baner verden rundt, heriblandt seks VM-titler i sprint.

Men forinden var han altså en tur omkring cykelbanen ved Sølyst.

Fotograf Hansine Kier, Søndergade 15 i Horsens, fik i 1896 eneret på fotografering på cykelbanen, men der eksisterer ikke mange billeder derfra.

Det er hidtil kun lykkes Horsens Idrætsarkiv at finde fire trykte billeder på Det Kongelige Bibliotek.

Her kan Hansine Kiers billeder findes i Dansk Cycle Rings blad "Cyclen" fra 30.

juli 1896, hvor de illustrerer en detaljeret beskrivelse af banen.

400 meter cement

Det mest karakteristiske ved banen var dens stærkt dose-rede sving.

Banelegemet var belagt med cement og målte 400 meter. Den var således længere end nationalbanen i Ordrup, hvis mål var 333 meter.

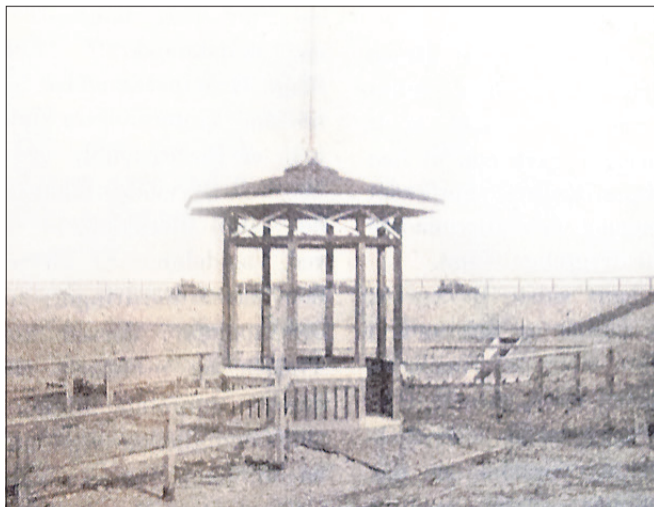
Tribune og de otte totalisatorer var for første gang anbragt i samme bygning.

Fra tribunen, der kunne rumme ca. 150 personer, havde tilskuerne en udmærket oversigt over banen, samt "en henrivende udsigt over Horsens Fjord til Boller Skov".

Tribunen blev bedømt til at være den bygning, som banens bygmester, den københavnske arkitekt C. E. O. Petersen, var sluppet bedst om ved, idet den foruden at være praktisk så "meget tiltalende og let ud".

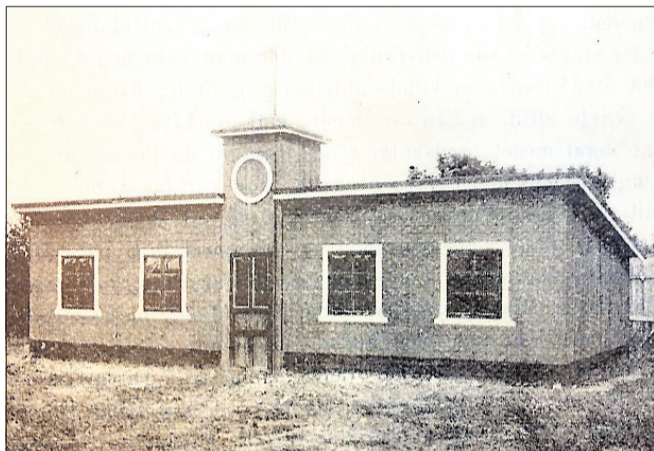
Det var også første i gang, at der i Danmark sås en tunnel under en cykelbane. Rytterne kunne derigennem nemt komme til banen fra de fire omklædningsværelser i rytterhuset, hvor der var moderne faciliteter som styrtebad og toilet.

Bygningerne blev karakteriseret som absolut første

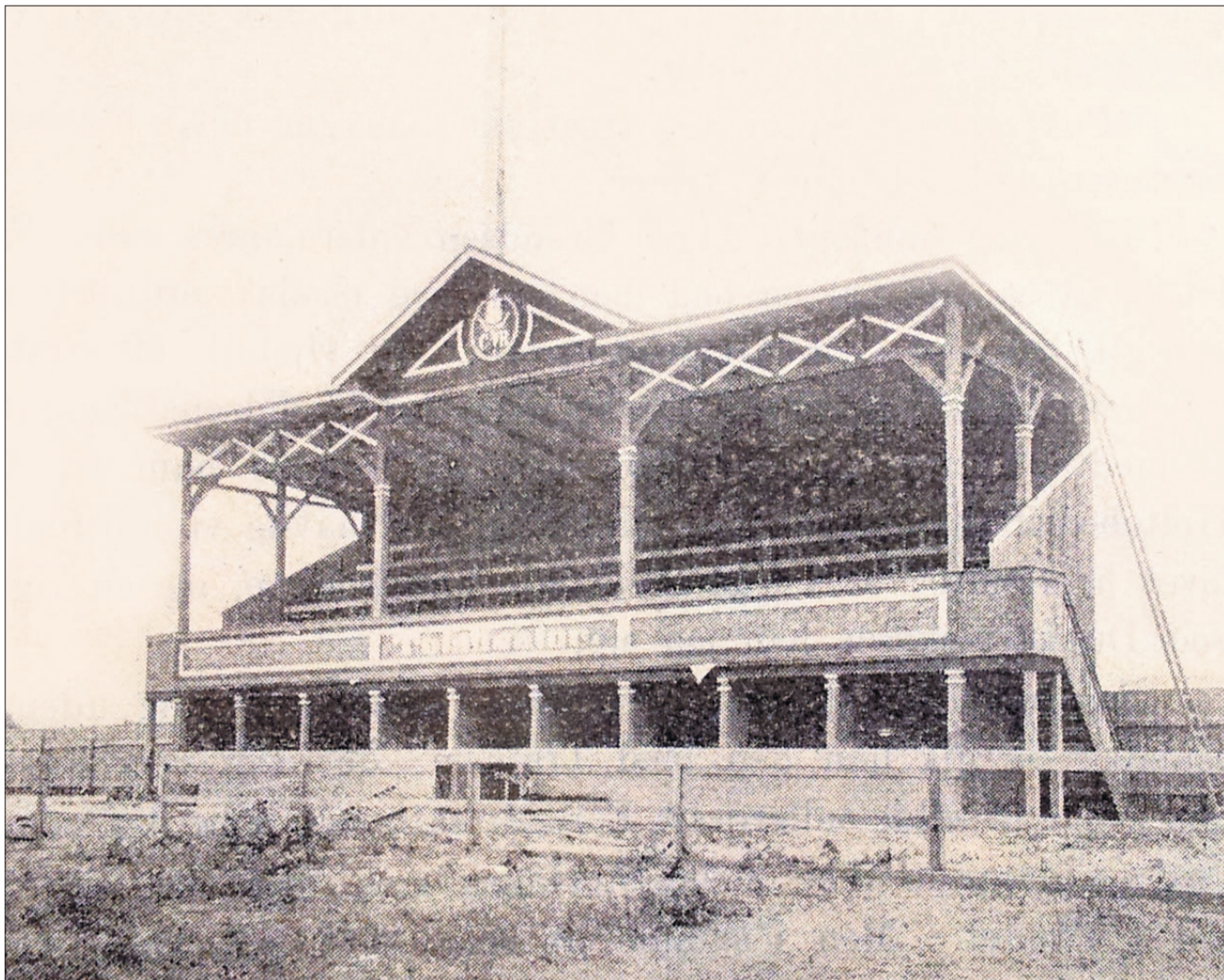
Dommertribunen. Til højre for tribunen ses tunnelen, som betød, at rytterne let kunne komme til og fra banens inderkreds - også en nyskabelse i forhold til andre baner.

FOTO: HANSINE KIER

Rytterhuset med omklædningsrum, 10 rum til cykler, toilet osv. Tårnet havde en vandbeholder til styrtebadet.

FOTO: HANSINE KIER

Tribunen med totalisatorer nederst i bygningen, hvilket ikke var set tidligere på andre baner.

FOTO: HANSINE KIER

kun otte år bag Sølyst

klasser og banen betegnet som en mønsterbane.

Restauratørens lille bod
Restauratøren fandtes ikke. Restauratøren måtte nøjes med en ganske lille bod til udlevering af drikkevarer osv.

Selve Sølyst var således ikke integreret med cykelbanen, men det må formodes, at det var ejeren eller forpagterne af traktørstedet, der stod for salget i boden.

Sølyst ejedes fra 1887 af restauratør og købmand S. O. Nielsen, som drev stedet enten selv eller med skiftende forpagtere.

S. O. Nielsen står angivet i Horsens' vejviser 1900-1910, og det er med stor sandsynlighed ham, der i 1912 solgte Sølyst. Køberen var telefonfabrikant Emil Møller, som bl. a. lod tilbygge førstesalen.

Horsens fik hermed sin første virkelige herskabsbolig, og arealet med cykelbanen blev efterfølgende inddraget til en parklignende have.

Blandt landets bedste

6. august 1896 - et par dage efter den festlige indvielse af cykelbanen - bragte "Cyclen" en udførlig omtale af begivenheden og Horsens som væddeløbsby.

Den nye bane blev af pres-

se og ryttere bedømt som værende på højde med landets bedste. Fra rytternes side var der enstemmigt rosende ord om banelegemets kvalitet.

Chr. Ingemann Petersen udtalte, at han ikke havde kørt på nogen bane, hvor han faldt så let og blødt ind i svingene som på denne, og han kørte i hvert fald lige så stærkt i kurverne som på langsiderne.

Distingveret publikum

Det blev fremhævet, at alt under løbene var forløbet fuldt ud tilfredsstillende, ligesom der var ros til dommere og arrangører efterfulgt af følgende bemærkninger fra "Cyclen"s udsendte:

"Deres arbejde belønnes med en tilskuerskare, større end til almindelige københavnske løb, og det var endda et meget distingveret publikum, hvor elegant klædte damer frydede de kæmpende rytters øjne og opmuntrede til større anstrengelser".

Efter løbenes slutning samledes bestyrelse, væddeløbskomité, officials, ryttere, presse og en del medlemmer med damer til et hyggeligt festmåltid i Palæets festsal på Torvet, "hvor borgmester Lendrop præsiderede".

Grundet mange taler trak spisningen ud, så ballet kom først i gang efter midnat, men så blev der også danset til den lyse morgenstund.

Meget lidt tilbage

Selv om cykelbanen ved Sølyst fra starten blev betegnet som en mønsterbane, fik succesen hurtigt ende.

I 1904 var det slut. Kun otte år efter indvielsen lukkede man banen på grund af forfald, da der ikke var penge til vedligeholdelse.

Cykelbanen ved Sølyst fik dermed kun et kort kapitel i byens idrætshistorie.

I dag kan konturen af en del af banen ses i Sølysts have, men ellers findes der kun meget lidt, der vidner om cykelbanen. Bl.a. et generalstabskort over Horsens fra 1910, som hænger på væggen i Byarkivets lokaler på det gamle rådhus på Søndergade - her er banen tegnet tydeligt ind med en forklarende parentes: (nedlagt).

Løb på cindersbane

Efter nedlæggelsen af cykelbanen var der stille omkring cykelsporten i byen indtil 1934, da Horsens Amatør Cykleklub (HAC) igen fik sat gang i hjulene.

Fra 1937 og en årrække frem forsøgte klubben sig med cindersbaneløb i Hor-

sens Idrætspark med totalisatorspil. Det blev en succes og skæppede godt i klubkassen.

En ny cykelbane spøjte i en periode, efter at HAC-rytteren Kai Warnum var kørt ind i rækværket i Idrætsparken og havde pådraget sig et alvorligt kraniebrud og brud på hvirvelsøjlen.

Han blev rask igen og kom til senere til igen at køre cykelløb, men ulykken førte til et midlertidigt politiforbud mod cindersbaneløb i Horsens.

Derfor arbejdede HAC og byens politikere på højtryk med planer om en ny cykelbane.

Det lignede en realitet, da Horsens Avis i 1941 fra en generalforsamling i Horsens Svømmeklub kunne fortælle, at en svømmehal blev det ikke til, for en cykelbane kom først.

Men planerne løb ud i sandet, og Horsens fik aldrig en cykelbane igen.

Til gengæld kom svømmehallen, men først 30 år senere.

Kilder: Horsens Folkeblad, Horsens Avis, bladet "Cyclen" og Holger Jørgensens bog om Horsens Nørrestrand.

Traktørstedet „Sølyst“.

Smukt beliggende ved Horsens Fjord.

Udmærket Restauration.

Stor Have. Selskabslokaler.
Koncertmusik. Lysthuse.

Beliggende ved Horsens Cyklebane.

15 Min. Gang fra Horsens.

Obs. Et talrigt Besøg forventes, og vil det stede være mit Formaal af bedste Evne at imødekomme mine ærede Gæsters Krav.

Med al Agtelse

S. Nielsen,

Ejer af »Sølyst«.

Telefon.